

Efectele și consecințele corupției în România contemporană

Dr. Nelu NIȚĂ

Universitatea George Bacovia din Bacău, România

nita_nelu@yahoo.com

Rezumat: Corupția reprezintă o abatere de la normalitate și este parte indisolubilă a fenomenului criminal din orice societate, reprezentând un model comportamental deviant și dăunător foarte răspândit în rândul funcționarilor oficiali și a reprezentanților aleși de comunitate. Cifrele privind corupția sunt colosale și de neimaginat pentru cineva neavizat. Astfel, anual, în lume, prin acte de corupție se fură 2600 miliarde de dolari, așa cum rezultă dintr-un raport al ONU din 2017. Și, tot anual, la nivel mondial, alte 1000 miliarde dolari sunt date drept mită. În total, 3600 miliarde dolari. La nivelul UE, conform statisticilor, corupția costă între 179 și 990 de miliarde de euro pe an [1]. De asemenea, ca o confirmare, Banca Mondială afirmă că aproximativ o mie de miliarde de dolari se plătesc în fiecare an ca mită în întreaga lume, menționând în același timp că pierderea economică totală provenită din corupție este estimată a fi mult mai mare decât această cifră. Mai mult, din cauza corupției, costul total al contractelor comerciale crește cu până la 20-25% [2]. În România, corupția este estimată a fi între 8 și 11 miliarde de dolari, însemnând o medie pe an de 7% din PIB, mai mult decât bugetul oricărui minister din Guvernul României, motiv pentru care, deocamdată, cel mai mare „minister” din România este considerat a fi corupția [3]. Corupția este foarte periculoasă pentru orice societate, având în vedere că nu există victime și este greu de depistat, astfel încât prin trecerea timpului aceasta se dezvoltă continuu ca urmare a „contaminării” și altor persoane din mediul de muncă. Prin acest studiu ne-am propus să punem în evidență principalele efecte și consecințe ale corupției din România contemporană, cu luarea în considerare a diverselor studii și analize de specialitate efectuate în acest important domeniu al criminologiei [4]. Scopul studiului este reprezentat de conștientizarea efectelor și consecințelor corupției la nivelul întregii populații, cu rol pozitiv în creșterea numerică a factorilor cu mare potențial în reducerea corupției.

Cuvinte cheie: corupție; consecințe ale corupției; viața personală; viața familială.

Încadrarea subdomeniului: Drept penal

1. Aspecte introductive despre fenomenul corupției

Este foarte important de înțeles și mai ales de conștientizat, în același timp, că fenomenul corupției este unul extrem de extins în țările sărace și mai puțin dezvoltate, astfel că aceasta ajunge să consume extrem de mult din resursele și potențialul societăților respective. De asemenea, așa cum atrage atenția și ONU, toți trebuie să conștientizăm faptul că, **fiecare dintre noi plătim costurile corupției atât la nivelul macro cât și la nivelul micro al societății**, prin lipsa îngrijirilor medicale la ce mai înalt nivel de calitate din spitale, prin lipsa calității serviciilor din sistemul de educație, prin lipsa calității infrastructurilor de transport, prin sărăcie și nivel redus de trai al populației față de media UE și neîndeplinirea criteriilor reale de convergență stabilite la Maastricht, și exemplele pot continua. În măsura în care nu sunt conștientizate toate aceste efecte negative la nivel macro și micro, tot ceea ce se spune nu rămân decât vorbe... care se repetă la nesfârșit, în raport cu diferite tipuri de interese, în general politicianiste, doar cu diferite efecte manipulatorii în rândul populației, în vederea rezolvării acelor interese.

Și, din toate mesajele organismelor internaționale, se desprinde concluzia că multiplele efecte ale corupției sunt valabile pe termen lung, pentru că aceasta conduce la instaurarea unor guverne slabe care, în schimbul ajungerii și menținerii la putere, se aliază cu grupări infracționale organizate și închid ochii la

diferite infracțiuni, cum sunt abuzul în serviciu, crima organizată reprezentată prin traficul de persoane și traficul de droguri, etc.

Iar în România, țară în curs de dezvoltare, dar nu săracă, și membră a clubului select numit UE, în același timp, situația nu este cu mult diferită de viziunea organismelor internaționale. Astfel, în România, în procesul de aderare la UE, după anul 2007, s-au pus în evidență evoluții pozitive constante și progrese în lupta împotriva corupției [5], însă avântul tuturor acestor reforme s-a pierdut pe ansamblu în anul 2017, fiind inversat sensul progreselor ca urmare a pașilor înapoi făcuți în ceea ce privește reforma și independența sistemului judiciar, precum și combaterea corupției la nivel înalt [6].

Principalul mesaj al organismelor internaționale, în contextul menționat, este reprezentat de faptul că oamenii politici și de stat din România, în dezacord cu populația și cu exigențele UE, dau dovadă în continuare de comportamente corupte și lipsite de etică, ceea ce duce la scăderea încrederii și respectului cetățenilor față de instituțiile legitime ale statului, precum și, în consecință, la erodarea democrației și a statului de drept din România.

2. Efectele corupției în România postrevoluționară

Importante efecte negative ale corupției, valabile și mai ales demonstrate în România, sunt reliefate de Programul de Dezvoltare a Națiunilor Unite (UNDP). Astfel, conform UNDP [7], „corupția fură resursele și subminează dezvoltarea umană prin împiedicarea accesului la serviciile publice, împiedică dezvoltarea economică prin denaturarea piețelor și deteriorarea integrității sectorului privat, subminează instituțiile democratice, încetinește dezvoltarea economică și contribuie la instabilitatea guvernamentală”. De asemenea, conform UNDP, „corupția atacă fundația instituțiilor democratice ale statului prin denaturarea proceselor electorale, prin pervertirea statului de drept și crearea de structuri birocratice, al căror singur motiv de existență este solicitarea de mită”.

În consens cu cele menționate mai sus, efectele negative cele mai reprezentative privind corupția din România postrevoluționară, sunt următoarele: - *polarizarea drastică a societății românești*, prin îmbogățirea ilicită și excesivă a persoanelor corupte și aducerea în stare de sărăcie cruntă a unei mari părți din populația țării; *creșterea diverselor fenomene ale criminalității* în societate și *amplificarea economiei subterane* (corupție și infracțiuni legate de corupție cum ar fi: fraude financiare cu fonduri naționale și europene, delapidare, evaziune fiscală, contrabandă, trafic de droguri și de persoane, spălarea banilor, criminalitate organizată, etc.) și *consolidarea lipsei de încredere* a populației în liderii politici și instituțiile statului.

Dintre efectele economice grave ale corupției din România, le menționăm pe următoarele: - *utilizarea ineficientă a resurselor*; - *descurajarea investițiilor naționale productive*; - *descurajarea investițiilor străine*; - *distorsionarea piețelor*; - *împiedicarea creșterii economice și erodarea nivelului de trai* [8], etc.

De asemenea, nu mai puțin periculoase considerăm că sunt și efectele politice și sociale ale corupției din România, printre care menționăm: - *subminarea statului de drept și a democrației*; - *punerea în pericol a indicatorilor privind buna guvernare*; - *consolidarea unei administrații publice ineficace și ineficiente*; - *afectarea negativă a guvernantei corporative*; - *amenințări cu privire la respectarea drepturilor fundamentale ale omului*; - *subminarea activității instituțiilor fundamentale care garantează stabilitatea, securitatea și dezvoltarea durabilă a țării*, etc.

Din punct de vedere etic, corupția, reprezentând o încălcare a principiilor general valabile ale vieții politice, economice și sociale, ori o respingere a principiilor care și-au dovedit viabilitatea în decursul timpului, după caz, apreciem că are ca efect și „învățarea negativă” [9], în ceea ce privește membrii societății și ai comunităților locale, pe baza exemplului oferit de membrii societății, în general, dar mai ales a exemplului negativ oferit de elitele societății, la nivel central și local, ceea ce face ca și misiunea de prevenire și combatere a corupției să fie extrem de dificilă în România.

Alte efecte importante ale corupției generalizate, considerăm că sunt reprezentate de *diferite tipuri de amenințări la adresa siguranței naționale a României*, precum și *diminuarea șanselor țării noastre de a fi primită în Spațiul Schengen*, ca urmare a riscurilor potențiale de exportare a corupției și a răspândirii efectelor negative ale acesteia în țările UE.

3. Consecințele corupției

Cele mai importante consecințe negative ale corupției, care se manifestă în România, în opinia noastră, sunt următoarele: - *scăderea continuă a prestigiului legii și a autorităților care aplică legea*; - *reducerea ritmului de dezvoltare a economiei și a convergenței cu statele dezvoltate ale UE*; - *creșterea imoralității la nivelul populației urbane și rurale*; - *demoralizarea cetățenilor cinstiți*; - *scăderea calității serviciilor publice, creșterea neîncrederii cetățenilor în instituțiile publice, inclusiv în ceea ce privește justiția și înfăptuirea dreptății*, etc.

În consonanță cu toate consecințele legate de corupție, menționate pe parcursul acestei lucrări, alte consecințe importante ale corupției considerăm că sunt cele asupra vieții personale și profesionale a persoanelor implicate în actele de corupție, precum și consecințele care privesc societatea și comunitatea, în ansamblul lor, pe care le prezentăm în continuare.

3.1. Consecințe asupra vieții personale și familiale. În general, viața personală este complexă și are mai multe planuri de manifestare [10], cum ar fi: *planul fizic și psihic* al unei persoane, *planul afectiv* prin care persoana își exprimă sentimentele și emoțiile, *planul individualității* care include toate preocupările și modalitățile specifice personalității intelectuale, *planul relațional* de familie, de cuplu, de prietenie, cu șefii și colegii de serviciu, relații profesionale, relații conjuncturale sau accidentale, *planul mental-relațional* care relevă toate gândurile filosofice ale unei persoane, *planul spiritual* care se axează pe cunoașterea de sine și credință, *planul creativității și al inspirației* în care fiecare persoană se manifestă ca ființă creatoare, etc., toate acestea fiind afectate în proporții diferite în cazul în care o persoană este urmărită penal, reținută/arestată și condamnată pentru fapte de corupție.

Luând în considerare toate aceste planuri, în primul rând, trebuie conștientizat și ținut cont de faptul că intervenția organelor judiciare pentru constatarea și sancționarea faptelor de corupție cu care au fost sesizate, începând cu realizarea flagrantului, continuând cu desfășurarea activităților de urmărire penală, reținere/arestartare și până la condamnarea definitivă, sunt de natură a produce schimbări totale în evoluția naturală a acestor planuri, precum și în viața persoanelor cercetate și a membrilor de familie, până la a considera viața un calvar. În acest sens, stările emoționale și sentimentele pot fi diferite, începând de la muștrări de conștiință și supărare față de fapta comisă și consecințele care urmează, și până la frustrare și furie determinată de faptul că este anchetat și urmează să suporte consecințele legale, ceea ce în cazul persoanelor din elita societății, cu funcții decizionale în stat, se ajunge până la dorința de schimbare și chiar schimbarea în sens convenabil a legilor și la lupta dintre puterile statului, luptă inegală în ceea ce privește justiția, care nu își poate apăra și consolida legislația anticorupție.

Indiferent de poziția socială a persoanelor implicate în actele de corupție, în funcție de statutul obținut pe parcursul urmăririi penale (suspect, inculpat, reținut, arestat la domiciliu sau în penitenciar, condamnat, închis în penitenciar, etc.), *principalele consecințe din viața personală și familială*, se referă la:

- suportarea oricărei pedepse legal aplicate, consecință inevitabilă la care se expune oricine încalcă legea penală;

- reducerea drastică a cercului apropiat de prieteni, din diferite cauze, inclusiv pentru a nu le fi afectată imaginea personală, dar în special din cauza lipsei de interes pe care o mai prezintă persoanele cercetate și condamnate pentru corupție, în legătură cu realizarea unor interese și aspirații care erau posibile cu sprijinul acestora până la acea dată;

- dezaprobarea publică a faptelor și afectarea gravă a propriei imagini personale, precum și a membrilor de familie, care ar putea fi în situația să suporte diferite manifestări ale oprobriului public [11], situație care poate avea efecte de natură psihică inimaginabile, în special în ceea ce privește copiii din familie;

- retragerea din mediile sociale, lipsa de relaționare și accentuarea unor afecțiuni de natură psihică, determinată de manifestarea unor sentimente de rușine față de familie, de persoanele cunoscute și de membrii comunității;

- suferințe psihice proprii, inerente perioadei de desfășurare a activităților de urmărire penală de către organele judiciare și momentelor condamnării și executării pedepsei, care pot conduce la apariția unor boli de natură psihică iremediabile (depresii, tulburări de anxietate, psihopatii, etc.), ce sunt privite de către societate ca fiind o afecțiune rușinoasă, chiar reprobabilă;

- pierderea stimei de sine, a respectului și demnității, cu potențiale consecințe grave în ceea ce privește satisfacerea nevoilor specifice din Piramida lui Maslow, respectiv a nevoii de actualizare din vârful acestei piramide, a nevoilor de stimă, de apartenență, precum și, după caz, a celor mai puternice și de nelipsit dintre nevoi, acelea fiziologice și de securitate, care se află la baza piramidei;

- suferințe fizice proprii, inerente executării pedepselor cu închisoare, în special ca urmare a condițiilor din penitenciarele românești, care au și determinat condamnări severe ale CEDO în ceea ce privește România pentru condițiile din penitenciare, inclusiv pentru tratamentele din acestea, considerate ca fiind inumane și degradante, în numeroasele cazuri cu care CEDO a fost sesizată;

- suferințe grave aduse familiei și copiilor ca urmare a pierderii serviciului și a veniturilor care stau la baza întreținerii acestora, ca urmare a lipsei din familie în urma reținerii, arestării și condamnării cu executarea pedepsei în penitenciar, etc., toate acestea fiind de natură a genera, după caz, serioase muștrări de conștiință, remușcări și alte suferințe de natură psihică persoanei implicate în actele de corupție;

- pierderea legăturii cu familia (soț/soție, copii, părinți) și, prin aceasta, lipsa ajutorului din partea familiei în ceea ce privește mângâierea și alinarea suferințelor, lipsa posibilității de a împărtăși binele și răul, a bucuriei și întristării, acestea fiind unul din scopurile principale ale căsătoriei și relațiilor de familie, care nu pot fi înlocuite de alte medii;

- încheierea relațiilor de familie prin divorț sau separare, cu toate consecințele legale, morale și sociale care derivă din acestea;

- muștrări de conștiință combinate cu diferite tipuri traume personale, cu pierderea încrederii și stimei de sine, care pot avea multe alte consecințe nefaste, inclusiv în zona tendințelor suicidale;

- blamul public, prin care oamenii care au luat cunoștință de ancheta în curs de derulare și prin care te consideră infractor și vinovat, care te urmărește toată viața, inclusiv în orice alte împrejurări în care dorești să te reafirmi și să-ți construiești, onest, o nouă carieră;

- lipsa majoră de credibilitate, atât în sistemul public cât și în cel privat, care se transformă în cea mai importantă frână a nevoilor de dezvoltare și consolidare a unei noi cariere profesionale de succes, etc.;

3.2. Consecințe asupra vieții profesionale. În paralel cu viața personală fiecare persoană are și propria viață profesională care, în mod normal, ambele, sunt esențiale pentru echilibrul fiecărei persoane. Dezechilibrele în viața personală conduc, de regulă și implicit, la dezechilibre în viața profesională, și invers.

În corelație cu consecințele și dezechilibrele din viața personală, *principalele consecințe din viața profesională*, se referă la:

- pierderea eficienței și randamentului la locul de muncă, ceea ce afectează organizația și, în același timp, face imposibilă atingerea obiectivelor personale și de familie;

- pierderea locului de muncă și a veniturilor din muncă, cu consecințe asupra cuantumului pensiei la data pensionării, în funcție de condițiile pe care le îndeplinește la acea dată;

- întreruperea și distrugerea carierei profesionale, care se putea dovedi a fi una de succes până la data când au început ancheta organele de urmărire penală;

- pierderea clienților și închiderea afacerilor și, odată cu aceasta, pierderea unor surse importante de venit pentru sine și pentru familie;

3.3. Consecințe privind societatea și comunitatea. În fine, având în vedere multiplele consecințe ale corupției prezentate mai sus, în măsura în care acestea se produc, pe fondul generalizării corupției, apreciem că acestea sunt apte să afecteze în mod grav și toate echilibrele societății, inclusiv echilibrul celor trei puteri ale statului, ceea ce, în opinia noastră, reprezintă cele mai grave consecințe ale corupției, care stau la baza perpetuării continue a corupției și a consecințelor acesteia.

Principalele consecințe ale corupției generalizate care afectează societatea și comunitatea, apreciem că sunt următoarele:

a. Corupția endemică este legată, sistematic și pe termen lung, de risipa banului public în toate domeniile vieții economico-sociale și de escaladarea criminalității organizate a gușerelor albe, ceea ce constituie o problemă extrem de gravă în multe țări, aceasta având multiple dimensiuni transfrontaliere; este de natură a afecta securitatea națională;

b. Corupția din sistemul educațional, afectează performanțele elevilor și studenților, conducând la perpetuarea comportamentelor neetice și a corupției, ca urmare a reproducerii atitudinii și comportamentelor similare nepedepsite ale profesorilor și elitelor societății; determină lipsă de respect față de profesori, de școală și educație, în general; formele sofisticate ale corupției din școli determină continuarea manifestărilor de acest fel în toate sferele societății; determină calitatea îndoielnică a deciziilor și activității viitorilor politicieni, profesori, medici, magistrați, miniștri, parlamentari și funcționari, etc.; determină slabe performanțe ale societății românești, în ansamblul său;

c. Corupția din sistemul de sănătate face diferența dintre viață și moarte, deoarece un sistem sanitar afectat de corupție nu are capacitatea de a asigura o îngrijire medicală eficientă și de calitate persoanelor care au cea mai mare nevoie, respectiv copiii, bătrânii și săracii care suferă de boli cronice; poate determina, după caz, agravarea stării de sănătate a populației, cu consecințe negative în ceea ce privește productivitatea în muncă și bunul mers al economiei;

d. Conform SNA 2016-2020, „*corupția vulnerabilizează statul, generează prejudicii economiei și afectează potențialul de dezvoltare a țării, buna guvernare, decizia în folosul cetățenilor și comunităților, precum și încrederea în actul de justiție și în instituțiile statului. În plan extern, persistența corupției are impact negativ asupra credibilității și imaginii țării noastre*” [12];

e. Corupția constituie una dintre sursele directe și indirecte importante prin care sunt încălcate drepturile omului, fiind cea mai mare amenințare pentru democrație, pentru statul de drept, pentru supremația dreptului, a echității sociale și a justiției. Aceasta erodează principiile unei administrații eficiente, conduce la subminarea economiei de piață și pune în pericol stabilitatea instituțiilor democratice ale statului [13];

f. Corupția, corelată strâns cu deficiențele statului de drept și ale bunei guvernare, subminează eficacitatea instituțiilor și entităților care au sarcina de a asigura sistemul de control și echilibru, precum și respectarea principiilor democratice și a drepturilor omului, cum ar fi Parlamentul, Guvernul, autoritățile judiciare și societatea civilă;

g. Corupția și încălcările drepturilor omului implică, de obicei, abuzul de putere, lipsa de răspundere, obstrucționarea justiției, utilizarea influenței în mod necorespunzător și instituționalizarea unor forme diverse de discriminare, clientelismul și denaturarea mecanismelor pieței;

h. Ca sursă de încălcare a drepturilor omului, corupția persoanelor care dețin diferite niveluri de putere încredințată prin lege (polițiști, ofițeri vamali, polițiști de frontieră, etc.), facilitează traficul de ființe umane, prin ignorarea, tolerarea, organizarea și participarea acestora la traficul de persoane, după caz;

i. Mai mult, în condițiile în care statul de drept este subminat de corupție, atât punerea în aplicare, cât și consolidarea sistemului judiciar este împiedicată și de juriști, procurori, judecători, polițiști, avocați și experți care sunt corupți; în acest fel este obstrucționată grav și activitatea justiției; în aceste condiții, prin corupție, este subminată în mod efectiv și eficacitatea tuturor instituțiilor și entităților care au sarcina de a

asigura sistemul de control și echilibru în societate, cum sunt: parlamentul, autoritățile de aplicare a legii și societatea civilă.

j. Corupția în sistemul judiciar încalcă principiul egalității, nediscriminării, accesului la justiție, precum și dreptul la un proces echitabil și la o cale de atac efectivă, care sunt esențiale pentru apărarea tuturor celorlalte drepturi ale omului și pentru prevenirea impunității;

k. Corupția reprezintă, de asemenea, un obstacol sistemic important pentru realizarea și consolidarea democrației, pentru respectarea statului de drept și a libertății politice și pentru realizarea dezvoltării durabile, precum și în ceea ce privește respectarea tuturor drepturilor civile, politice, economice, sociale și culturale, având în vedere că fenomenul corupției conduce și la încălcări numeroase și repetate ale drepturilor omului; în acest sens, este de precizat faptul că corupția alimentează lipsa de răspundere, in justiția și inegalitatea, inclusiv în ceea ce privește resursele financiare și economice, încurajează impunitatea, acțiunile arbitrare, extremismul politic și religios, precum și conflictele;

l. Prin faptul că amenință consolidarea democrației și asigurarea respectării drepturilor omului, precum și prin subminarea autorităților de stat, corupția poate conduce la revolte sociale, inclusiv la acte de violență, proteste civile și instabilitatea politică majoră;

m. Corupția și îmbogățirea ilicită a persoanelor aflate în funcții de conducere ale statului, conduc la acapararea puterii și la perpetuarea cleptocrațiilor [14] în fruntea statului, pe de o parte, iar pe de altă parte, în ceea ce privește populația majoritară a țării, atrage numai sărăcie, inegalitate, prejudicii aduse reputației, reducerea investițiilor externe și compromiterea șanselor în viață ale tinerilor;

n. Nivelurile ridicate ale corupției conduc la un nivel scăzut de dezvoltare umană, socială și economică, la niveluri scăzute de educație, precum și la servicii publice, drepturi civile și politice limitate, competiție politică și libertate a mass-mediei slabă sau inexistentă, precum și multe alte deficiențe în ceea ce privește statul de drept;

o. Corupția are repercusiuni specifice și afectează în mod disproporționat grupurile cele mai defavorizate, marginalizate și vulnerabile din societate, cum sunt femeile, copiii, persoanele cu handicap, persoanele în vârstă, persoanele sărace, indigene sau care aparțin minorităților, privându-le de un acces egal la participarea politică, la programele și serviciile publice și sociale, la justiție, siguranță și resurse naturale, inclusiv la locuri de muncă, educație, asistență medicală și locuințe corespunzătoare;

p. Corupția denaturează dimensiunea și compoziția cheltuielilor guvernamentale, afectând grav capacitatea statului de a exploata cu maximum de eficiență toate resursele disponibile, pentru a garanta drepturile economice, sociale și culturale, funcționarea adecvată a democrației și statul de drept, precum și dezvoltarea unei etici comune;

q. Corupția determină realizarea unui grad redus de colectare a veniturilor la bugetul statului, ca procent din Produsul Intern Brut (PIB), datorită exemplului negativ dat de instituțiile statului care au un nivel ridicat al datoriilor, inclusiv datorită companiilor de stat cărora le sunt șterse marile datorii pe care le au la bugetul statului;

r. Consecințele economice și sociale ale corupției sunt extrem de negative, mai ales din punctul de vedere al impactului asupra creșterii sărăciei și inegalităților în rândul populației, al calității serviciilor publice, în special în ceea ce privește securitatea, accesul egal la asistență medicală completă și la un standard înalt de educație, al accesului la infrastructură, al oportunităților socio-economice pentru emanciparea individuală și colectivă, în special creșterea economică, crearea de locuri de muncă și de oportunități de angajare și al descurajării antreprenoriatului și pierderii investițiilor;

În final, apreciem că corupția endemică, generalizată la nivel instituțional, este de natură să genereze și să consolideze marea criminalitate economico-financiară, prostituția, traficul și consumul de droguri, traficul de arme, precum și alte infracțiuni, care pot avea consecințe nefaste în ceea ce privește pierderile de vieți omenești, afectând grav economia și societatea.

Concluzii

În România, încă din perioada comunistă, s-a creat o cutumă specifică a șpăgii și mitei, perpetuată prin intermediul pachetului de țigări Kent, a cunoștințelor, pilelor și relațiilor strict necesare rezolvării diverselor probleme, de la încadrarea în serviciu, obținerea buteliei de aragaz și până la achiziția diferitelor bunuri raționalizate (pâine, lapte, carne, ulei, etc.) și a celor cu stoc limitat (televizoare color, frigidere, mașini de spălat, etc.). În acest fel, în comunism s-a dezvoltat tiparul omului descuscăreț care, prin diferite rețele de pile, relații, interese și șpăgi, reușea să obțină tot ceea ce dorea, fără a se supune regulilor puterii politice de la acea vreme.

După 1989, calitatea de om descuscăreț și instinctul de supraviețuire s-au dezvoltat pe o nouă și veritabilă placă turnantă, astfel încât corupția și formele de manifestare ale acesteia au cunoscut traiectorii de nebănuț înainte, fiind implicate persoane din elita societății, sumele vehiculate inițial fiind, în medie, de la câteva sute și mii de dolari, culminând în timp cu sume de ordinul zecilor de milioane de euro, aferente unor procente de 5, 10, 20 și chiar 30% din valoarea contractelor încheiate, în favoarea elitelor societății aflate, în mod efemer, la putere și la conducerea societății și a comunităților.

În ciuda activităților de prevenire și combatere a actelor de corupție desfășurate de instituțiile judiciare ale statului, sunt încă mulți oameni care oferă sau, după caz, acceptă și primesc, cu nonșalanță, mită. În cele mai multe cazuri, persoanele care sunt implicate în săvârșirea infracțiunilor de corupție nu cunosc, nu apreciază suficient de corect sau, după caz, subestimează consecințele actelor de corupție la care participă în calitate de instigatori, autori, coautori și complici. Ca urmare, apreciez că din partea instituțiilor judiciare ale statului, precum și în cadrul tuturor organizațiilor publice și private, se impun a fi luate măsuri active și continue de educație anticorupție a funcționarilor și angajaților, sens în care un accent deosebit ar trebui pus și pe prezentarea, analizarea și conștientizarea tuturor consecințelor pe care le implică asemenea fapte, nu numai în ceea ce privește societatea, ci mai ales, consecințele din plan personal, familial și profesional, care sunt extrem de numeroase, față de enumerarea limitativă a acestora în prezenta comunicare.

Dar, în primul rând, pentru ca acțiunea de conștientizare în masă a consecințelor corupției, să aibă efecte pozitive pe termen lung în limitarea și eradicarea corupției din toate structurile organizaționale publice și private, așa cum apreciază și președintele GRECO, Marin Mrčela, este necesar ca „voința politică să fie răspunsul pentru combaterea corupției în mod eficient”, și, în acest sens, „toți politicienii, indiferent de afilierea lor politică, trebuie să conducă prin puterea exemplului, fără „dar” și fără „dacă” [15], conștientizând la rândul lor toate consecințele grave la care se expun personal și la care expun și țara, în cazul în care se implică în săvârșirea actelor de corupție, indiferent de cauzele care îi determină spre o asemenea conduită, coruptă.

Însă, în al doilea rând, renunțarea la „dar” și la „dacă”, două dintre conjuncțiile comunicării care stau la baza inițierii actelor de corupție, poate avea loc numai în condițiile bunei-credințe și a interesului general care trebuie să stea la baza tuturor deciziilor elitelor aflate la putere.

Iar, în al treilea rând, renunțarea la actele de corupție și abuz, ar trebui să conducă la consolidarea bunului-simț din partea tuturor românilor, indiferent de poziția lor socială și oriunde s-ar afla ei, care să stea la baza construirii ordinii și armoniei din România, la fel ca în Japonia și în orice alt stat civilizată și dezvoltat.

Referințe

[1]http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/579319/EPRS_STU%282016%29579319_EN.pdf

[2][http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com\(2011\)0308_/com_com\(2011\)0308_ro.pdf](http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com(2011)0308_/com_com(2011)0308_ro.pdf)

[3] A se vedea: Niță Nelu, 2016, Considerații privind impacturile Strategiei Naționale Anticorupție asupra evoluției, tendințelor și mecanismelor corupției din România, în volumul *Devianță și Criminalitate - Evoluție, Tendințe și Perspective*, ediția I, 2015, publicat în Editura Universul Juridic, București, 2016, pp. 40-63.

[4] Sorin M. Rădulescu, 2005, Percepția principalelor cauze și efecte ale fenomenului de corupție, studiu prezentat în *Revista Română de Sociologie*, serie nouă, anul XVI, nr. 3-4, pp. 237-243, București; https://www.transparency.org.ro/politici_si_studii/indici/ipc/index.html; <http://www.mai-dga.ro/prevenire-2/sondaje-si-studii>; Studiu privind corupția în Administrația publică locală - Raport sintetic, studiu cofinanțat din Fondul Social European prin intermediul Programului Operațional Dezvoltarea Capacității Administrative 2007-2013, cod SMIS 16469; http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/579319/EPRS_STU%282016%29579319_EN.pdf.

[5] Raport al Comisiei Europene privind progresele înregistrate în România în Cadrul MCV, Bruxelles, 15.11.2017, COM(2017) 751 final.

[6] Raport al Comisiei Europene privind progresele înregistrate în România în Cadrul MCV, Strasbourg, 13.11.2018, COM(2018) 851 final.

[7] <https://www.undp.org/content/undp/en/home/ourwork/democratic-governance-and-peacebuilding/responsive-and-accountable-institutions/anti-corruption/>

[8] Urmare fenomenului generalizat al corupției, are loc o redistribuire pe nedrept a averii și veniturilor publice, în detrimentul săracilor, sunt umflate cheltuielile publice, sistemul fiscal este mai puțin eficient și crește deficitul public, ceea ce destabilizează bugetul național și încurajează plecarea capitalurilor străine. În acest fel, ca într-un adevărat perpetuum mobile, sunt create efecte perverse care stimulează căutarea de noi venituri prin activități neproductive, multe dintre ele legate prin acte de corupție.

[9] A se vedea și: Antonio Argandoña, 2006, *The United Nations Conventions Against Corruption and its impact on international companies*, IESE Business School-University of Navarra, studiu prezentat la a 19-a Conferință anuală a Rețelei Europene de Etică în Afaceri, EBEN „Ethics in and of Global Organizations”, Viena, Austria, 21-23 septembrie 2006.

[10] Țurcanu C., 1999, *Arta de a trăi - o abordare logică și sistematică*, București.

[11] OPRÓBRIU, oprobrii, s. n. (Livr.) Dispreț, dezaprobare prin care societatea condamnă fapte socotite nedemne sau oameni care săvârșesc astfel de fapte. Din fr. opprobre, lat. opprobrium. Sursa: DEX '09 (2009)

[12] <https://sna.just.ro/Introducere>

[13] A se vedea în acest sens și documente ale Guvernului României încă din anii 2000, respectiv: Programul național de prevenire a corupției, aprobat prin HG nr. 1065/2001, publicată în M.Of. nr. 728 din 15 noiembrie 2011.

[14] Cleptocrația este o formă coruptă de guvernare, practică de guvernele autoritare, în special în dictaturi, oligarhii, hunte militare sau alte forme de guvernare autocratice și nepotiste, în care nu este posibilă nici o supraveghere din afară. Cleptocratul este persoana politică și/sau membru al guvernului, după caz, care caută în primul rând să obțină avantaje personale, materiale, financiare, politice, sociale, etc., pe seama celor în numele cărora guvernează, afectând grav investițiile străine și stabilitatea economică a țării.

[15] <https://www.caleaeuropeana.ro/ziua-internationala-anticoruptie-presedintele-greco-marin-mrcela-politicienii-indiferent-de-afilierea-politica-trebuie-sa-conduca-prin-puterea-exemplului-fara-dar-sau/>

[16] Antonio Argandoña, 2006, *The United Nations Conventions Against Corruption and its impact on international companies*, IESE Business School-University of Navarra, studiu prezentat la a 19-a Conferință anuală a Rețelei Europene de Etică în Afaceri, EBEN „Ethics in and of Global Organizations”, Viena, Austria, 21-23 septembrie 2006.

[17] Caiden, G.E. și Caiden, N., 1999, „Administrative Corruption”, în Richter, W.L., Burke, F. și Doig, W.J., *Combating Corruption, Encouraging Ethics*, Washington: ASPA Publications.

[18] Dorinica Ioan (coord.), 2006, *Percepția publică a fenomenului de corupție*, studiu realizat de Institutul Național de Criminologie din cadrul Ministerului Justiției.

[19] D. Ioan, D. Banciu, S.M. Rădulescu, 2005, *Corupția în România. Actualitate și percepție socială*, Editura Lumina Lex, București.

[20] Niță Nelu, 2012, *Corupția endemică-cauză principală a subminării democrației din România*, articol publicat în volumul „Marea criminalitate în contextul globalizării”, volum editat de Editura Universul Juridic, București.

[21] Niță Nelu, 2008, *Corupția - mijloc de dezvoltare perpetuă a criminalității economico-financiare*, *Tribuna Economică*, nr. 14/2008.

[22] Sorin M. Rădulescu, 2005, Percepția principalelor cauze și efecte ale fenomenului de corupție, studiu prezentat în Revista Română de Sociologie, serie nouă, anul XVI, nr. 3-4, pp. 237-243, București.

[23] ***Convenția Națiunilor Unite împotriva corupției, adoptată la New York, la 31 octombrie 2003, ratificată de România prin Legea nr. 365 din 15 septembrie 2004.

[24] ***Convenția penală privind corupția, adoptată la Strasbourg, la 27 ianuarie 1999, ratificată de România prin Legea nr. 27 din 16 ianuarie 2002, publicată în M.Of. nr. 65 din 30 ianuarie 2002;

[25] ***Convenția civilă asupra corupției, adoptată la Strasbourg, la 04 noiembrie 1999, ratificată de România prin Legea nr. 147/2002

[26] ***H.G. nr. 583/2016 pentru aprobarea Strategiei naționale anticorupție pe perioada 2016-2020, a seturilor de indicatori de performanță, a riscurilor asociate obiectivelor și măsurilor din strategie și a surselor de verificare, a inventarului măsurilor de transparență instituțională și de prevenire a corupției, a indicatorilor de evaluare, precum și a standardelor de publicare a informațiilor de interes public;

[27] ***Studiu, 2015, Opinia persoanelor condamnate privind cauzele și consecințele corupției – Studiu privind corupția în România, Ianuarie 2015, studiu efectuat de Ministerul Justiției din România și Ministerul Afacerilor Externe din Olanda, în parteneriat cu Universitatea din Amsterdam și Universitatea din București

[28] ***<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/ALL/?uri=CELEX%3A32003F0568>

[29] ***www.oecd.org/Corupție/acn/HighLevelÎntâlnireDecemberDeclarațieENG.pdf

[30] ***[https://www.oecd.org/corruption/acn/ACN-Liability-of-Legal-Persons-RO.pdf](http://www.oecd.org/corruption/acn/ACN-Liability-of-Legal-Persons-RO.pdf)